

# abril

Setmanari d'esquerra

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ : Centre d'Esquerra Republicana - Carrer del 14 d'abril, número 6

Any III

Vilafranca del Penedès, 19 agost 1933

N.º 103

## Entorn de la Catalunya - Ciutat

I

### LA MACROCEFÀLIA DE CATALUNYA

A Catalunya existeix un cas alarmant de macrocefàlia. Barcelona, amb més d'un milió d'habitants, resulta un cap massa gros per a una terra que en compta poc més de 2.700.000. Altrament, si considerem que dels nuclis de població més importants, després de Barcelona, només dos (Sabadell i Badalona), arriben a 44/45.000 habitants, sis a 30/40.000 (Lleida, Terrassa, Tortosa, L'Hospitalet, Manresa i Reus) i dos a 20/30.000 (Tarragona i Girona), veurem com és de desigual i desproporcionada la concentració humana de les ciutats catalanes. Si anem després a una distribució geogràfica dels nuclis de població al·ludits, veurem encara augmentar el radi d'influència directa de la capital amb Sabadell, Badalona, Terrassa i L'Hospitalet, que representen uns 160.000 habitants més a favor de la concentració barcelonina que, en lloc d'equilibrar, afavoreixen la macrocefàlia.

Si establim una comparació entre el nostre país i els d'una àrea aproximada o d'una població equivalent, trobarem pocs casos similars, perquè, en general, hi ha una tendència a l'equilibri. I el mateix s'esdevé en països més grans. Txecoslovàquia, per exemple, té Praga, la capital, amb 848.000 habitants i cinc poblacions de més de 100.000 i tres de més de 65.000. I l'extensió d'aquell territori és quatre vegades i mitja més gran que la del nostre i la seva població sis vegades superior. Així, a Catalunya, Barcelona representa les 3/8 parts de la nostra població total, mentre que Praga, tan sol una quinzena part de la txecoslovaca. Sense Barcelona, la densitat de la població de Catalunya és d'uns 70.10 habitants per quilòmetre quadrat, mentre que a Txecoslovàquia, sense Praga, la densitat és de 101.

Aquesta desmesurada concentració hauria de convèncer-nos de la conveniència d'una política urbanística. Si l'examen del pla general de la capital, ens fa adonar de com és urgent aquesta política, ¿què no ens dirà la contemplació del mapa urbà de Catalunya?

A la U. R. S. S., per exemple, on, el 1925, Leningrad tenia 706.000 habitants i Moscou 1.050.000, s'ha produït una creixença vertiginosa d'ambdues ciutats en els sis anys darrers. La primera ha augmentat en 666.000 habitants; la segona, en 774.000. Estudiades les causes d'aquesta creixença, hom ha tractat de repartir les forces de producció i, per a aconseguir-ho, ha estat prohibida la construcció de fàbriques noves en aquelles localitats, a profit del

desenvolupament de les ciutats de segon i tercer ordre. El resultat immediat és que una població com Kusnetskroi, en un any, ha passat de 45.000 a 235.000 habitants i que Magnitogorsk, en el mateix lapse de temps, ha augmentat de 70.000 a 225.000 habitants.

Aquest fet ha d'ésser eloqüentíssim per a Catalunya; un tal desenvolupament només té precedents a Nord-Amèrica. ¿Es aplicable al nostre país?

Es un fet real i indiscutible que Barcelona és el centre natural de la vida catalana. Ciutat en doble aspecte material i espiritual, és la ciutat catalana per autonomia. La seva força hegemònica ha estat l'aglutinant que ha evitat la disgregació a què tendia el règim «provincial». Els catalans de totes les províncies han viç tothora en Barcelona el cap i casal de Catalunya. El fet de la Mancomunitat és insostenible.

Per altra part, la concentració barcelonina ha assegurat per a la nostra capital la categoria de ciutat cosmopolita i amb la internacionalització del seu nom, ens ha beneficiat a tots sota diversos aspectes.

Però, al costat d'aquests avantatges, el cas de Barcelona, propens a prosperar, ofereix un seguit de perills. Són prou alligadores les conseqüències que ha tingut per a Catalunya la creixença urbana barcelonina. La lleva constant de la joventut rural, de les famílies benestants i de la intel·lectualitat, suposa la depauperació comarcal, tant en l'ordre material com en l'espiritual. La supremacia cultural i econòmica de Barcelona dona, com a contrapès, una cultura i una economia comarcal desiguals que han contribuït a què els barcelonins adoptessin un cert aire de colonitzadors — i que suscités una distanciació entre la gent de ciutat i la gent de fora. Amb unes comarques desmesurades, però fàcils de gestionar, la conquesta política ha estat fàcil.

Catalunya no acaba a Barcelona. Els erms, les pagesies i la marina són també Catalunya. Barcelona és el centre de la vida catalana. Tots els nuclis catalans viuen atents a les manifestacions d'aquella urbs; però tal com deia temps enrera un setmanari barceloní, «Catalunya mai no serà del tot, fins que tot Catalunya sigui la capital».

Catalunya-Ciutat: aquesta és la fórmula. La divisió territorial projectada no serà un guany positiu per a les comarques si no va seguida d'una política que, a més d'ésser-ho espiritualment, sigui geogràficament catalana. Per damunt de la unitat de cada comarca, interessa que cada entitat comarcal sigui una

El nostre número vinent celebrarà la destitució de tot el Patronat de l'Hospital, la qual destitució ja serà un fet.

I si s'arriba a donar el cas — que no creiem que es doni — que encara no poguem celebrar-ho, arremeterem sense contemplació contra els que prometen molt i a l'hora de complir-ho o de fer-ho complir afluixen.

Estem cansats de cantar de franc.

## IMPERIALISMES

La premsa d'aquests últims dies ens assabenta, amb to alarmant, del conflicte esdevingut entre Alemanya i Àustria, amb motiu de les ingerències que els nacional-socialistes pretenen dosificar en la segona d'aquestes nacions, mitjançant una propaganda intensa. Propaganda que aquells vénen emprant, malgrat la prohibició enèrgica del Govern austríac.

La premsa considera com a procedència d'aquesta adversitat sobtada entre Hitler i Dollfuss, la tendència de Dollfuss de donar al moviment nacionalista que dirigeix un caire d'amplia catolicitat, mentre que Hitler atorga la seva preferència al protestantisme.

Nosaltres, sense necessitat d'entrar en el fons de la qüestió, veiem en aquesta pugna, les derivacions de tot imperialisme. Dos galls en un mateix galliner no poden conviure. El cas actual del procés d'Alemanya i Àustria, ha confirmat la dita popular. Calia trobar un pretext que produís la ruptura. I l'aspecte religiós l'ha proporcionat a bastament. Apareguda l'hostilitat, calia cercar immediatament la fórmula que permetés una lluita, de moment passiva, però precursora de violències. I això s'ha trobat també. Amb el desig evident d'extendre el seu poder, Hitler propaga el seu programa reaccionari en territori austríac, i, com sigui que Dollfuss, creient-se suficientment disposat ell tot sol, no vol acceptar intromissions estranyes, l'un intensificant la propaganda i l'altre rebutjant-la, els ànims d'una i altra part van congriant-se. Així hom prepara el terreny que pugui facilitar allò que és inherent en tot imperialisme: la guerra. ¿O sinó, què significa la militarització dels ciutadans d'ambdós països?

La lliçó que ens ofereix aquest conflicte és òbvia. Les conseqüències que d'ell podem deduir apareixen lluminoses a la intel·ligència humana.

Es inútil fer-se il·lusions, l'anexió d'Àustria a Alemanya significaria l'assoliment d'aquell fet consumat que precediria la catàstrofe. Si l'anexió de la Bòsnia i l'Herzegovina a Àustria ho significà per les conseqüències que tingué en 1914, l'Anschluss no deixaria de calar foc a

cosa viva, i que, orgànicament, Catalunya resulti ben equilibrada.

Si, per exemple, el Penedès, en tant que nucli comarcal, només ha d'ésser una mera demarcació administrativa o un nom d'un cert interès polític, tot el que els penedesistes hem fet, haurà estat gairebé debades.

P. M.